

Borås kommun

Boras.stad@boras.se

Rektorn vid Aplaredskolan

Ulf.sjoberg@boras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Aplaredskolan
i Borås kommun

Tillsyn i Aplaredskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Borås kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Aplaredskolan besöktes av Skolinspektionen den 9 januari 2013.

Fakta om skolan

Aplaredskolan tillhör stadsdelen Öster i Borås kommun och är centralt belägen i samhället Aplared cirka 15 km utanför Borås. I skolan finns 66 elever i förskoleklass och årskurserna 1-6 i grundskolan. Eleverna är uppdelade i en förskoleklass och tre klasser för årskurserna 1-2, 3-4 samt 5-6. Förskoleklassens lärare bildar tillsammans med fritidshemmets personal ett arbetslag och lärarna i årskurserna 1-6 bildar ett arbetslag. Vid skolan finns vid tiden för tillsynen en tillförordnad rektor som tillträtt cirka 1,5 månad innan inspektionstillfället. En ny rektor kommer att tillträda inom kort.

Skolans redovisning av kunskapsresultaten från läsåret 2011/12 visar att samtliga elever i årskurs 3 nått kunskapskraven för godtagbara kunskaper i matematik och svenska, inga uppgifter om resultaten i de naturorienterande ämnena och i de samhällsorienterande ämnena har redovisats. Skolans sammanställning av kunskapsresultaten för årskurs 6 visar att samtliga elever nådde kunskapskraven som minst ska uppnås i samtliga ämnen läsåret 2011/12. I årskurs 3 nådde alla elever målen i svenska och matematik läsåret 2010/11, någon sammanställning av kunskapsresultaten för årskurs 5 samma läsår har skolan inte kunnat presentera.

Helhetsbedömning

I stort sett alla elever i årskurs 3 och årskurs 6 nådde läsåret 2011/12 de kunskapskrav som minst ska uppnås enligt läroplanen. Hur kunskapsresultaten sett ut tidigare år har skolan endast till en del kunnat redovisa. Att synliggöra och utvärdera skolans samlade resultat är viktiga underlag för en skolas kvalitetsarbete så att skolan kan ompröva sina metoder för att ytterligare öka måluppfyllelsen. Tillsynen visar att Aplaredskolans kvalitetsarbete saknar viktiga inslag och därför måste förbättras. Aplaredskolan har under senare tid haft frekventa rektorsbyten vilket sannolikt har bidragit till att skolan inte på ett systematiskt sätt har arbetat med att utveckla verksamheten. Det är därför angeläget att huvudmannen ser till att Aplaredskolans nya ledning ges förutsättningar för att utöva sitt pedagogiska ledarskap och förbättra kvalitetsarbetet. I det ligger också att se till att skolans plan mot kränkande behandling blir ett

aktivt verktyg i skolans arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 20 maj 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- På varje skolenhet ska finnas en plan mot kränkande behandling som innehåller dels konkreta åtgärder som skolenheten avser att påbörja och genomföra under det kommande året utifrån en aktuell kartläggning, dels en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Varje år ska det upprättas en plan med de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Inför tillsynen har Aplaredskolan lämnat in sin likabehandlingsplan. Planen är inte daterad och det framgår inte vilket år eller läsår den gäller för. Den tillförordnade rektorn har ingen kännedom om planens tillkomst. I planen anges mål och åtgärder för att förebygga diskriminering utifrån de olika diskrimineringsgrunderna. Enligt rektor och lärare utgör planen även skolans plan mot kränkande behandling. Av planen framgår vilka kartläggningar som ska genomföras som grund för arbetet med att förebygga och förhindra diskriminering och kränkande behandling. Under rubrikerna Åtgärder, Uppföljning, utvärdering

och revidering anges hur processen för att utarbeta planen ska gå till. Planen innehåller en beskrivning av rutiner om kränkande behandling och diskriminering kan befaras. Av planen framgår dock inte vilka åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling eller vilka åtgärder som ska genomföras det kommande året. Den innehåller inte heller hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Enligt några elever har en kartläggning genomförts över platser i skolan där barn kan känna sig otrygga men eleverna vet inte vad man använt kartläggningen till. Enligt skolans lärare har elevenkäter genomförts under hösten men en årlig plan upprättades aldrig utifrån kartläggningen eftersom skolan saknade närvarande rektor.

Utredningen visar att skolenheten saknar en årlig plan mot kränkande behandling som anger vilka konkreta åtgärder som skolenheten utifrån en aktuell kartläggning avser påbörja och genomföra under det kommande året. Därmed saknas en plan som utgår från de behov som finns vid skolenheten. Det saknas också en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Den plan som finns är inaktuell och utgör inte ett aktivt verktyg i arbetet för att motverka kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verka för att utbildningen utvecklas
- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen framgår att rektor som chef och pedagogisk ledare för lärare och övrig personal har ett övergripande ansvar för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. På skolenhetsnivå ska enligt skollagen genomföras ett kvalitetsarbete som består i systematisk och kontinuerlig plane-

ring, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Enligt skollagen ansvarar rektorn för att kvalitetsarbetet vid skolenheten genomförs. Rektorn ansvarar vidare för att kvalitetsarbetet är dokumenterat. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

När det gäller skolans systematiska kvalitetsarbete hänvisar den tillförordnade rektorn till den verksamhetsplan som skolans tidigare rektor fastställde sommaren 2012 och som också gäller för två andra skolor. Verksamhetsplanen utgår från Borås stads utvecklingsplan och saknar konkreta åtgärder för utveckling av skolenheten Apledredskolan. I verksamhetsplanen anges att kvalitetsarbetet saknar struktur och systematik och behöver utvecklas. Bland annat anges att en årscykel för kvalitetsarbetet skulle underlätta och öka kvaliteten på arbetet. Enligt samtal med lärare gjordes resultatuppföljningar i juni 2012. Dessa uppföljningar ledde dock inte till konkreta åtgärder för kommande läsår. Skolan har en årscykel där det för varje månad anges vad som ska följas upp, det gäller exempelvis planen mot kränkande behandling samt skriftliga omdömen och IUP. Dessa uppföljningar har dock inte genomförts under hösten 2012, enligt lärare på grund av att skolan saknat pedagogisk ledning. Den tillförordnade rektorns uppfattning är att skolan har ett bra underlag för ett systematiskt kvalitetsarbete men flera byten av rektorer har försenat arbetet med detta. Skolinspektionen har inte kunnat ta del av någon kvalitetsredovisning eller annan dokumentation som visar hur skolan tidigare har arbetat med att kontinuerligt utveckla verksamheten. Enligt lärare redovisades kunskapsresultaten för svenska, svenska som andraspråk och matematik för årskurs 3 till huvudmannen (kommunens utvecklingsenhet) år 2012. Däremot redovisas inte resultaten för de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena för årskurs 3. För årskurs 6 redovisades kunskapsresultaten i samtliga ämnen till huvudmannen. Skolan har inte gjort sammanställningar och analys av kunskapsresultaten i samtliga ämnen på skolnivå tidigare år.

Enligt intervju med skolans lärare har skolans rektorsfunktion inte fungerat under en längre tid vilket inneburit att skolans personal i praktiken inte haft en ledning och samordning av det pedagogiska arbetet, vilket enligt lärarna påverkat skolans utvecklingsarbete. Vid skolstarten föregående termin (hösten 2012) saknade skolan en rektor under ett par veckor, därefter tillsatte huvudmannen en rektor som, enligt skolans lärare, endast besökte skolan vid ett tillfälle och sedan slutade. I mitten av november 2012 fick skolan en tillförordnad rektor som tillsattes i avvaktan på att huvudmannen skulle ordna en permanent lösning av rektorsfunktionen vid skolan. Vid inspektionsbesöket har den

tillförordnade rektorn, som också tjänstgör vid en annan skola, endast varit verksam i skolan en kort tid och ännu inte hunnit sätta sig in i det pedagogiska arbetet som skolan bedriver. Den tillförordnade rektorn har därför endast i mindre utsträckning kunnat utöva ett pedagogiskt ledarskap med inriktning på att de nationella målen uppfylls. I föregående avsnitt framgår att det finns områden inom rektors ansvar som måste förbättras vid Aplaredskolan för att de nationella målen ska uppfyllas. Dit hör bland annat att förbättra skolans systematiska kvalitetsarbete med resultatuppföljning och utvärdering samt dokumentering av värdegrundsarbetet. Vid tillsynsbesöket framkom att en ny rektor inom kort tillträder.

Av utredningen framgår att rektor inte tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid Aplaredskolan eftersom skolan inte gör systematiska uppföljningar och utvärderingar av verksamheten som kan utgöra en grund för att identifiera utvecklingsbehov. Till följd av detta saknas dokumentation kring kvalitetsarbetet. Av utredningen framgår också att Aplaredskolan sedan en längre tid inte har en rektor som tar ansvar för att utbildningen utvecklas och sett till att det dagliga arbetet är inriktat mot att de nationella målen uppfylls. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen och rektorn föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-6 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Borås kommun en anmärkning.

Borås kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 20 maj 2013.

Särskilt stöd**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor har inte sett till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur de ska följas upp och utvärderas

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. I skollagen anges vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Av samtal med rektorn och lärare framkommer att skolan har rutiner för att identifiera elever som kan befaras inte nå kunskapskraven och rektorn ser till att elevens behov utreds. Åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid vilka behoven är utan är mer en beskrivning av vilka åtgärder som behöver sättas in. Åtgärdsprogrammen anger lång- och kortsiktiga mål, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp. Däremot anges inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammen saknar också överklagandehänvisning. Enligt rektorn informeras föräldrar muntligt om möjligheten till överklagande när åtgärdsprogrammet överlämnas till dem. Enligt rektor har Borås stad utarbetat mallar för åtgärdsprogram som skolan fortsättningsvis ska använda och som innehåller överklagandehänvisning.

Av utredningen framkommer att de åtgärdsprogram som beslutats inte alltid anger vilka elevens behov är och inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av utredningen framkommer att åtgärdsprogrammen saknar överklagandehänvisning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att överträdelsen är mindre allvarlig eftersom skolan vidtagit åtgärder för att överklagandehänvisning ska finnas på beslut om åtgärdsprogram och eftersom skolan i övrigt har ett fungerande arbete med att upptäcka, utreda och ge särskilt stöd till de elever som är i behov av sådant. Huvudmannen tilldelas därför en anmärkning och ska avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser inte elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I de individuella utvecklingsplanerna ska det vidare framgå en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Vid skolan genomförs utvecklingssamtal och i samband med dessa ges skriftliga omdömen. De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna som Skolinspektionen tagit del av saknar i de flesta fall en koppling till kunskapskraven och vad som behövs för att eleven ska utvecklas så långt som möjligt i ämnet. Skolans lärare berättar att de använder ett digitalt dokumentationssystem där de i en standardiserad mall kryssar för en "prognos" i vilken mån eleven bedöms kunna nå kunskapskraven, ex "prognos att nå över kunskapskravens nivå". Det är endast lärarens förkryssade prognos som eleven får som ett skriftligt omdöme i varje ämne där det således saknas en beskrivning av elevens kunskapsutveckling. Skolans lärare framhåller att elev och vårdnadshavare vid utvecklingssamtalen därutöver får en muntlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven har fått undervisning i. Detta bekräftas även av några elever.

Av utredningen framkommer att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna inte alltid avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven eftersom de skriftliga omdömena endast innehåller lärares "prognos" i form av en markering i en standardiserad mall, i vilken mån eleven

bedöms nå kunskapskravens nivå. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Skolinspektionen bedömer bristen som mindre allvarlig eftersom vårdnadshavare och elev vid utvecklingssamtalet tillsammans med en upprättad individuell utvecklingsplan får muntlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och den standardiserad "prognos" läraren fyllt i. Skolinspektionen vill framhålla att det inte är tillräcklig att endast ge en muntlig information om elevens kunskapsutveckling. Huvudmannen tilldelas därför en anmärkning och ska avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråden Elisabeth Fogelberg och Roland Fallström deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Agneta Wennberg
Föredragande

Bilaga:**Bilaga 1 Allmänt om tillsynen**

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).